

Täysistunto

Keskiviikko 17.4.2024 klo 14.01—17.28

2. Keskustelualoite koulurauhasta ja kouluturvallisuudesta

Keskustelualoite KA 11/2024 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on ajankohtaiskeskustelu koulurauhasta ja kouluturvallisuudesta.

Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Matias Marttinen, minkä jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään kolmen minuutin puheenvuoroin. Seuraavan puheenvuoron käyttää opetusministeri Anna-Maja Henriksson. Tämän jälkeen voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa puolitoista tuntia. — Nyt edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Matias Marttinen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huhtikuun alun tapahtumat Vantaalla ovat aiheuttaneet suuren yhteisen surun ja järkytyksen. Ajatuksemme ovat ampumisen uhrien ja heidän omaistensa luona sekä kaikkien niiden, joita tämä tapahtuma on jollain tapaa kosketanut. Kiitos puhemiehelle ja puhemiesneuvostolle tästä mahdollisuudesta keskustella koko eduskunnan voimin koulurauhasta ja kouluturvallisuudesta. Haluan lisäksi kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä tähän tärkeään keskustelualoitteeseen yhtymisestä, kaikkia kollegoitani, kaikkia ryhmiä. Uskon, että yhdessä käyty, eteenpäin katsova ja rakentava keskustelu tästä tärkeästä aiheesta on tässä hetkessä erityäin perusteltua.

Rouva puhemies! Lapset ja nuoret voivat Suomessa pääosin hyvin. Suomalaiset oppilaitokset ovat myös yleisesti turvallisia paikkoja oppia ja opettaa. Emme saa kuitenkaan sulkea silmiämme huolestuttavalta kehitykseltä. Ongelmat, kuten mielenterveyden haasteet ja pahoinvointi, kasautuvat osalle nuorista. Toistuvan koulukiusaamisen uhrien määrä on kasvanut. Myös väkivaltainen käyttäytyminen lisääntyy huolestuttavaa tahtia. Tämä kehitys ei saa jatkua.

Väkivaltatilanteet kouluissa ovat lisääntyneet. Joka kymmenes poika on joutunut lyömiseen, potkimiseen tai tönimiseen uhriksi koulussa. Yhtä suuri osa tytöistä kertoo kokeneensa seksuaalista väkivaltaa. Väkivaltaa esiintyy paitsi kouluissa myös kaduilla ja verkossa. Vakavin väkivalta keskittyy pienelle joukolle lapsia. He ovat vaaraksi itselleen ja muille. Lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen on useasti nostanut esille, kuinka meidän tulisi ottaa lasten välinen väkivalta vakavasti tässä yhteiskunnassa. Nämä ohjeet meidän on otettava erityäin vakavasti. Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta eivät kuulu kouluihin. Tämä on asia, josta olemme uskoakseni kaikki samaa mieltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Rouva puhemies! Koulurauha julistetaan aina syksyisin uuden lukuvuoden alkaessa. Koulurauhaa rakennetaan kuitenkin koko kouluvuoden ajan. Yhteisenä tavoitteenamme on oltava, että kouluissa, oppilaitoksissa ja korkeakouluissa on aina työrauha. Kouluun pitää olla turvallista mennä. Koulujen henkilökunnan pitää voida puuttua kaikissa tilanteissa koulussa tapahtuvaan häiriökäyttäytymiseen, kiusaamiseen ja väkivaltaan. Jos esteitä on, ne on purettava — jos esteitä on, ne on purettava. Jotta opettajat voivat keskittyä työhönsä, tarvitaan vakavissa tilanteissa mukaan moniammatillista osaamista. Tilanteiden kärjistyessä on välttämätöntä, että tarjolla on sosiaalialan ja nuorisotyön ammattilaisten tuki. Vakavimmissa tilanteissa myös poliisilla pitää olla mahdollisuudet puuttua tapahtumien kulkuun.

Arvoisa rouva puhemies! Koulun pitää siis olla turvallinen paikka jokaiselle lapselle ja nuorelle; paikka, jossa ei kohtaa kiusaamista, syrjintää tai väkivaltaa vaan jokainen hyväksytään omana itsenään; paikka, jossa on hyvä olla. Oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus kasvaa ympäristössä, jossa tuntee kuuluvansa joukkoon ja on osa yhteisöä. Työrauha ja opiskelun sujuminen on varmistettava, eikä häiriökäyttäytyminen tai älylaitteiden häiritsevä käyttö saa vaikeuttaa kenenkään oppimista. Luotettavalta aikuiselta tulee saada tarvittaessa tukea.

Vastuu on myös meillä päättäjillä. Hallituksen päämääränä on turvata jokaisen lapsen oikeus turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan.

Rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Eduskunnassa meillä on tämän aiheen osalta yhteinen tahtotila. Turvattomasta koulumaailmasta ei saa tulla uusi normaali. Syrjään jääminen, häirintä tai väkivalta eivät yksinkertaisesti kuulu kouluihin. Me haluamme lähettää suomalaisiin koteihin ja kouluihin selkeän viestin siitä, että me päättäjät teemme kaikkemme, jotta tämä kehitys nyt katkaistaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kolmen minuutin ryhmäpuheenvuorot, ja ne aloittaa edustaja Sarkomaa.

14.07 Sari Sarkomaa kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koulurauha ja lastemme hyvinvointi on meidän aikuisten vastuulla. Valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta huonosti voivien lasten tilanne on entistä vaikeampi. Moni lapsi jää ilman aikuisten apua ja tukea. Turvattomuus jättää nopeasti jälkensä mieleen sekä lapsen kasvuun ja kehitykseen. Meidän on pystyttävä parempaan.

Kokoomus on sitoutunut tekemään tarvittavat toimenpiteet koulurauhan ja -turvallisuuden varmistamiseksi. Kouluista ja arjesta on tehtävä kaikille turvallista. Apua ja tukea on saatava ajoissa. Siksi lastensuojelulaki uudistetaan. Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan.

Kiusatun lapsen oikeusturvaa ja mahdollisuutta jatkaa omassa koulussa vahvistetaan. Koulujen valtuuksia puuttua kiusaamiseen ja mobiililaitteiden käyttöön lisätään. Me tarvitsemme myös laajemman korjausliikkeen sosiaalisen median tuomien haittojen korjaamiseksi.

Opetusministeriaikanani valtakunnallistimme kiusaamista kitkevän Kiva Koulu -ohjelman. Paljon on sen jälkeen tehty, mutta meidän on nyt pystyttävä parempaan.

Lapsilta on useammin kysyttävä, millaista apua he tarvitsevat. Kouluissa pitäisi tehdä säännöllisesti anonyymisti vastattava kysely kiusaamisesta ja väkivallasta. Lapset ja nuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

ret kyllä tietävät sen, mitä aikuiset eivät näe. Kaikkeen kiusaamiseen ja väkivaltaan on oltava nollatoleranssi.

Me jaamme lapsiasiainvaltuutetun näkemyksen. Tarvitsemme yhdenmukaiset mallit väkivaltaan ja kiusaamiseen puuttumiseksi, hybridiyksiköt väkivaltaisimmille lapsille, viranomaisten tiedonvaihdon selkeämpää sääntelyä, opettajia Ankkuri-tiimeihin ja enemmän tukea perheille.

Lasten arjen tärkeät ammattilaiset ja järjestöt eivät voi korvata vanhemmuuden merkitystä ja kasvatusta. Jokaisella lapsella pitää olla luotettava aikuinen, joka kantaa kokonaisvastuun ja jonka tukeen lapsi voi aina luottaa.

Arvoisa puhemies! Kouluissa on oltava työrauha oppimiseen ja opettamiseen. Siksi me uudistamme oppimisen tuen, vahvistamme perustaitoja ja lisäämme opettajien aikaa oppilaille. Koulurauhaan, laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen panostamisella on kauaskantoiset myönteiset vaikutukset lasten hyvinvointiin, koulunkäyntiin ja koko elämään.

Me rakennamme tulevaisuuden peruskoulua vastataksemme maailman suuriin muutoksiin, mutta yksi asia ei kuitenkaan muutu: lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisten aikaa kasvaakseen turvallisesti aikuisuuteen. Rajat ja rakkaus ovat asioita, joita mikään innovaatio ei voi koskaan korvata.

Arvoisa puhemies! On arvokasta, että tänään yhdessä keskustelemme [Puhemies koputtaa] maamme arjen ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmästä asiasta: lasten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

14.11 Sara Seppänen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koimme kansakuntana hiljattain yhden historiamme surullisimmista päivistä. Viertolassa tapahtunut kouluampuminen järkytti syvästi koko yhteiskuntaa, eikä koulun oppilaiden, heidän vanhempiensa ja kouluhenkilökunnan tuskaa ja surua pysty oikein edes kuvailemaan: kaikki sanat tuntuvat liian mitättömiltä.

Ajattelen, että meidän jokaisen aikuisen on pysähdyttävä miettimään, miten toimia omalta osaltaan, ettei vastaavaa enää ikinä tapahdu. Kunnioitammeko me toisiamme, vaikka asioista olisimme eri mieltä? Aika usein keskustelut, etenkin sosiaalisessa mediassa, ovat henkilöön tai henkilöihin keskittyvää vähättelyä, alistamista ja kiusaamista. Tätä tapahtuu etenkin politiikkaan liittyvissä keskusteluissa. Me olemme esimerkkejä.

Luokka on yhteiskunta pienoiskoossa. Kaikki yhteiskunnassa tapahtuva heijastuu kouluun. Peruskoulun ydin on edelleen kunnossa, mutta sitä haastetaan lujasti. Oppimista tapahtuu, kun lapsi kokee olevansa turvassa ja hyväksytty ilman pelkoa ja kiusaamista. Tällä hetkellä kouluissa ei ole tarpeeksi keinoja puuttua kiusaamiseen, kouluväkivaltaan ja häiritsevään käyttäytymiseen. Siitä huolimatta kasvatusvastuuta on yhä enenevässä määrin siirretty kouluille.

Tällä hetkellä koulu on luhistumassa kaikkien siihen kohdistuvien vaatimusten alle. Se kantaa osan kasvatusvastuusta, mutta sen pääasiallinen tehtävä on opettaa taitoja eri oppiaineissa. Vanhempien on otettava vastuu kasvatuksesta. Rajat ovat rakkautta.

Me tarvitsemme kouluihin lisää kohtaamista ja välittämistä, vähemmän digiä ja puheliimia. Kiusaaminen ja lapsille sopimaton sisältö on yhä enemmän siirtynyt puhelimiin. Paha on helpompi sanoa netissä kuin kasvotusten. Kouluille asetettava kännykkäkielto olisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

mielenterveysteko. Miten voi olla, että maassa, jossa on yhä vähemmän lapsia, tarvitaan yhä enemmän opettajia, koulupsykologeja ja sosiaalityöntekijöitä, aina vain lisää ADHD-lääkkeitä, masennuslääkkeitä ja psykiatreja?

Opettaja joutuu kohtaamaan jatkuvasti vaikeita tilanteita, esimerkiksi väkivaltaisen oppilaan kanssa, ja miten samaan aikaan hän pystyy huolehtimaan kaikkien lasten turvallisuudesta? Opettajalle on myös aito uhka joutua itse vaikeuksiin, mikäli kurinpitotoimet eivät miellytä vanhempia.

Arvoisa rouva puhemies! Me perussuomalaiset haluamme kouluihin takaisin pienryhmät. Ei ole kenenkään etu, että opetuksen sijasta tunnit tuhlataan toistuvasti järjestyksenpitoon. Inklusio on kaunis ajatus, mutta se ei todellisuudessa auta niitä, jotka eniten apua tarvitsevat.

Hallitus on uudistamassa oppimisen tuen, sillä on tärkeää, että tuki on konkreettista. Papereiden kirjaukset ovat toissijainen asia. Missä on se Suomi, jossa oli oikein komentaa myös naapurien lapsia ja huolehtia heistä? Missä on se Suomi, jossa uteliaisuus ei ollut työkeyttä vaan välittämistä? Mitä jos joka viikko kysyisimme lapsilta, onko kaikilla luokassa kavereita tai edes yksi kaveri? Yhteisenä tavoitteena tulee olla hyvä elämä jokaiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Haatainen.

14.15 Tuula Haatainen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulurauhan rakentaminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Koulurauhan eteen onkin tehty 2000-luvulla paljon töitä eri hallituksissa, mutta kuten tiedämme, se ei ole kuitenkaan riittänyt. Toimintatavoissa on vielä paljon parannettavaa. Liian moni nuori kärsii yksinäisyydestä ja voi huonosti.

Viime hallituskaudella laadittiin laaja poikkihallinnollinen toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi. Oppilaalle tuli velvollisuuksia. Oppilaan on käytäyttyävä muita kiusaamatta ja syrjimättä. Oppilas ei saa vaarantaa muiden turvallisuutta. Opettajien ja rehtorien ilmoitusvelvollisuus laajeni. Huoltajalle on ilmoitettava epäilty kiusaaminen, häirintä, väkivalta ja syrjintä, tapahtui se sitten koulussa tai koulumatkalla. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä kiusaamisen kohteena ollutta että epäiltyä oppilasta. Kiusaamiseen puuttuminen ei ole siis harkinnanvaraista. Jokaisella oppilaalla on subjektiivinen oikeus turvalliseen kouluun. Viranomaisilla on virkavastuu huolehtia, että se toteutuu. Tätä myös Nuorten parlamentissa sivistysvaliokunnan kokouksessa nuoret painottivat, että aikuisten on aina puututtava kiusaamiseen.

Arvoisa puhemies! Kaikkein keskeisintä kouluturvallisuudessa on ennaltaehkäisy. Meidän on varmistettava, että kouluissa ja yhteiskunnassa laajemmin on osaamista, aikaa ja resursseja puuttua lasten ja nuorten pahoinvointiin ennakoivasti ja nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Koulu on oppimisympäristö, mutta se on myös paikka muulle kehitykselle ja kasvulle. Monissa kouluissa on otettu käyttöön esimerkiksi kouluvalmentajia, jotka ovat oppilaiden ja opettajien tukena ja rakentavat kouluissa yhteisöllisyyttä. Oppilashuolto sekä erilaiset tukimuodot ovat keskeinen osa koulujen turvallisuutta ja oppilaiden hyvinvointia. Kouluterveydenhuollon, kuraattorien ja psykologien rooli on korvaamaton oppilaiden tukemisessa ja koulurauhan ylläpitämisessä.

Uusi teknologia näkyy myös lasten ja nuorten arjessa. Myös Nuorten parlamentin nuoret nostivat esille somekiusaamisen ja tekoälyn vaikutukset. He peräänkuuluttivat, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

nuorille opetettaisiin, mitä uuden teknologian taustalla on, että he pystyisivät paremmin arvioimaan niiden sisältöjä kriittisesti. Tämä ajatus on viisas, ja siihen kyllä kannattaa panostaa.

Arvoisa puhemies! Kouluyhteisön kykyä ja osaamista on vahvistettava turvallisen oppimisympäristön takaamiseksi. Koulurauhan ylläpitäminen ei kuitenkaan ole ainoastaan koulujen tehtävä, vaan se on koko yhteiskunnan asia. Lapsiperheiden hyvinvointi, eriarvoistumisen ehkäisy ja harrastusmahdollisuuksien lisääminen varallisuudesta riippumatta luovat terveellistä kasvu ympäristöä. Meidän kaikkien, vanhempien, viranomaisten ja päättäjien, on tehtävä yhteistyötä luodaksemme turvallisen ympäristön lapsillemme kasvaa ja oppia. On aikuisten tehtävä varmistaa, että kiusaaminen ja väkivalta otetaan vakavasti ja siihen myös puututaan. [Puhemies koputtaa] Uhria ei saa jättää yksin, ja tämä viesti on tärkeää saada perille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkonen.

14.19 Petri Honkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vantaan kouluampumisen uhrin ja osalliset ovat kaikkien meidän mielissämme. On äärimmäisen tärkeää, että tämä keskustelu nyt ryhmien yhteistyöllä saatiin aikaiseksi. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen arkeen ja jokaisella opettajalla ja koulussa työtään tekevällä ammattilaisella työrauhaan ja -turvallisuuteen.

Suomessa lasten määrä on vähentynyt mutta ongelmat monimutkaistuvat. Niihin tarvitaan kestäviä ratkaisuja, joiden löytäminen on meidän aikuisten tehtävä. Vastuu on meillä ihan jokaisella. On kysyttävä, onko peruskoulussamme tänä päivänä erityisluokkia liian vähän ja saavatko erityistä tukea tarvitsevat oppilaat tarvitsemansa tuen. Opettajilta ja myös useilta lasten vanhemmilta saadun palautteen perusteella näin ei tapahdu.

Koulurauha toteutuu, kun yksikään oppilas ei joudu kiusatuksi, kukaan ei jää yksin ja kaikki voivat kokea olevansa omana itsenään hyväksytyjä ja osa kouluyhteisöä sen tasavertaisena jäsenenä. Kiusaamiseen sen kaikissa muodoissaan tulee puuttua jämäkästi, ja kiusaajan on myös kannettava vastuu teoistaan. Kiusatun väistyminen toiseen kouluun ei ole ratkaisu ongelmiin.

Koulupäivää tulee rauhoittaa ulkoisilta ärsykeiltä, jotka häiritsevät niin lasten kuin myös meidän aikuistenkin keskittymistä. Älylaitteiden aiheuttama levottomuus ja mahdollisuus kiusata toisia oppilaita eivät kuulu kouluun eivätkä myöskään vapaa-aikaan. Vanhempien vastuu valvoa lasten elämää digitaalisessa todellisuudessa ja maailmassa korostuu.

Erilaisten tietojen ja taitojen opettaminen, yleissivistyksen antaminen, on koulun perustehtävä. Sitäkin tärkeämpää on, että jokainen lapsi oppii käyttäytymään ja huomioimaan toiset lapset erilaisissa tilanteissa ja kasvaa koulussa ihmiseksi, yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi ja kansalaiseksi. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen aikuiseen: aikuiseen, jolle lapsi voi puhua mistä tahansa pienemmästä ja isommasta hänelle tärkeästä asiasta; aikuiseen, joka välittää ja on kiinnostunut, mitä lapselle ja nuorelle kuuluu. Jokainen lapsi tarvitsee lähelleen aikuisen, joka huomioi hänet yksilönä ja antaa hänen tuntea, että hän on merkityksellinen. Tämä tunne avaa lapselle mahdollisuuden purkaa ja käsitellä myös vaikeita asioita ja tunteita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Arvoisa puhemies! Meidän jokaisen vanhemman velvollisuus on tukea lastemme koulunkäyntiä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Perheiden tulee saada tähän tärkeään kasvatustyöhönsä tuki koko yhteiskunnalta. [Antti Kaikkonen: Punnittua puhetta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

14.22 Inka Hopsu vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisen lapsen ja nuoren turvallisuus on pystyttävä varmistamaan, eikä aikuisenkaan arkeen pitäisi kuulua väkivallan riskiä. Tämän varmistamisessa olemme yhdessä epäonnistuneet.

Kiusaamisen kokemukset ja väkivalta nuorten keskuudessa ovat lisääntyneet ja laajentuneet myös sosiaaliseen mediaan. Opettajan tai yksittäisen vanhemmankaan silmä ei ulotu kaikkialle. Tarvitaan lisää tiivistä yhteistyötä, aikuisten aikaa ja mielenkiintoa. Hyviä hankkeita tulee, ja sitten hetken päästä niitä kritisoidaan, jos toimintakulttuurin muutos ei ole juurtunut koko yhteisöön. Kiusaamisen ja väkivallan vastainen työ ja yhteisöllisyyden rakentaminen eivät saa hetkeksikään herpaantua. Emme me poliitikot voi ajatella, että saimme asian hankerahoituksella valmiiksi, mutta samalla lapsia ympäröivä maailma muuttuu, perheiden tilanteet muuttuvat, lapset koulussa vaihtuvat. Samalla tavalla ei voi opettajakaan ajatella, että selvitimme nyt tämän kiusaamistapauksen, asia selvä, vaan oleellista on seurata asiaa, kysyä yhä uudestaan, mitä kuuluu, ja puuttua yhä uudestaan.

Arvoisa puhemies! Pojista yhdeksän prosenttia, tytöistä 21 prosenttia kertoo kokevansa itsensä yksinäiseksi. Yksinäisyys on sosiaalista kipua, ulkopuolisuuden tunnetta. Tilastot kertovat meille myös, että nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt. Seuraava tilasto toteaa, että jopa neljäsosa nuoristamme voi kärsiä mielenterveyden häiriöistä. Kaikki palautuu, ensinnäkin aikuisten aikaan ja mielenkiintoon ja toisekseen toimivaan yhteisöön toisten lasten ja nuorten kanssa, yhteisöön, jossa saa onnistua ja saa olla oma itsensä.

Millä varmistamme, että näitä on tarjolla jokaiselle lapselle ja tarpeeksi myös sille lapselle ja nuorelle, joka perheen huolista — oli kyse sitten talouden huolista tai vaikka päihdeongelmasta — ei saa tukea kotonaan? Se on pieniä luokkakokoja, koulunuorisotyötä, fiksu valmentaja harrastuksessa, riittäviä sairaalakoulupaikkoja, toimivaa, yhteisöllistä opilashuoltoa ja lastensuojelua, jossa ei pallotella. Me tiedämme nämä keinot. Tarvitsemme mielestäni pitkäjänteisen parlamentaarisen sovun rahoituksesta.

Hyvät kollegat, luen vielä yhden ystäväni, koulunuorisotyötä tekevän Ville Turkan, lyhennetyn patkän työpäivästään: ”Olin valvomassa kolmannen luokan ateriointia. Yksi pojista istui syömättä ikkunan vieressä. Paikalle saapui ysiluokkalainen tyttö ystävien ympäröimänä. Hän pysähtyi pojan viereen, kysyi pojalta kuulumiset ja kurtisti kulmiaan huomattaessaan pojan ruuatta: ’Veli, sinun pitää syödä. Minä haen sinulle.’ Sisar toi veljelleen tarjottimen kaikkine tykötarpeineen. Poika kiitti katseella ja söi ruokansa hyvällä ruokahalulla. Ihailin veljestään huolehtivan siskon toimintaa. Minulla nuorisotyöntekijänä ei ole Wilma-tunnuksia yhteydenpitoon. Mietin kuitenkin, että lämpö, jota tyttö osoitti poikaa kohtaan, ansaitsi huomioni. Miten toimin? Nousin paikaltani ja etsin katseellani tyttöjä. ’Anteeksi, että häiritsen. Se, mitä teit äsken veljesi eteen, oli kultaista toimintaa. Kiitos sinulle.’ Katsoin silmiin, hymyilin ja näytin peukkaa, livenä.”

Kollegat, nähdään mekin tämä kaikki hyvä ja vahvuus, joka nuorissa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Yritetään pysyä siinä kolmessa minuutissa. Vasta yksi on siinä onnistunut, mutta seuraavasta nyt odotetaan sitten täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

laista. [Juho Eerola: Mutta muuten on ollut hyviä puheenvuoroja!] — Mutta hyviä puheenvuoroja on ollut, aivan totta. — Olkaa hyvä, edustaja Saramo.

14.26 Jussi Saramo vas (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun jostain kamalaa tapahtuu juuri koulussa, yhteisön sydämessä, on koko yhteiskunnan pysähtyttävä muistamaan ja miettimään, miten vastaavaa ei enää tapahtuisi. Mutta kyse ei kuitenkaan ole vain koulusta — koulurauha on koko yhteiskunnan kysymys. Emme myöskään nopeasti, emme ehkä koskaan, saa tietää, mitä kaikkea tapahtumien taustalla on ollut. Meidän täällä ei pidä lähteä arvuuttelemaan ja tekemään johtopäätöksiä yksittäisten ihmisten taustoista. Yhteiskunnan kokonaistilaa meidän on kuitenkin uskallettava katsoa silmiin.

Koulujen seinien sisällä näkyy se, mitä ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuu. Esimerkiksi koulukiusaaminen ja -väkivalta eivät sanoina huomioi, että kiusaamista tapahtuu kaikkialla, missä lapset ja nuoret viettävät aikaansa: netissä, koulumatkoilla, vapaa-ajalla. Kun vain käväiseekin somessa ja katsoo, miten aikuiset ihmiset siellä käyttäytyvät, ei ihmettele, että pitkään vähentynyt koulukiusaaminen on taas lisääntynyt. Vastuu on aina meillä aikuisilla. Sen sijaan, että kysytään, eikö mitään saa enää sanoa, jokainen voi miettiä, onko pakko tarkoituksella loukata toista.

Arvoisa puhemies! Jotta rauha säilyy, on kaikilla oltava tunne yhteenkuuluvuudesta ja siitä, että tulevaisuudella on tarjota jotain hyvää. Suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta lopuilla menee entistä huonommin. Kouluja koskeva tutkimus osoittaa, että eriarvoistuminen niin koulujen välillä kuin niiden sisälläkin on kasvava ongelma. Tämän ilmiön kitkemisessä meillä on tässä salissa paljon valtaa. Kyse ei ole vain koulujen tai lastensuojelun resursseista. Iso kysymys on myös, että emme kasvata lapsiköyhyyttä ja osattomuutta, jonka vaikutukset voivat näkyä läpi elämän ja sukupolvelta toiselle.

Olennaista on myös perheiden ja vanhemmuuden tuki. Yksilöä korostavassa yhteiskunnassa helposti unohtuu, että me olemme kaikki osa yhteisöä. Esimerkiksi aikuisten mielenterveyspalveluiden heikko saatavuus heijastuu myös lapsiin. Kun vanhemmalla on mielenterveysongelma, pitää selvittää myös, miten perheen lapset voivat.

Arvoisa rouva puhemies! Lapsiasiavaltuutettu nosti esiin konkreettisenä tekona eri ammattialoja yhdistävien keskustusten perustamisen lapsille ja nuorille, jotka ovat itsetuhoisia tai väkivaltaisia. Ajatus kuulostaa erinomaiselta. Tällä hetkellä lastensuojelu paikkaa aivan liian paljon muiden palveluiden vajausta. Kysymys koulurauhasta ei ole helppo, koska se ei ratkea yksinkertaisilla ratkaisuilla, kuten kurin lisäämisellä. Kyse on siitä, että meidän on pidettävä kaikki mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

14.29 Mikko Ollikainen r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Tack till alla partier för att vi för den här diskussionen här i dag.

Skolan ska alltid vara en trygg plats för barn och unga, naturligtvis också för de äldre som jobbar i skolan. Det här borde vara en självklarhet, men ändå rapporterar en betydande andel elever sjukfrånvaro och att de upplever medelmåttig eller dålig hälsa. Ängesten bland unga tycks vara konstant och många känner sig ensamma. Andelen barn och unga som upplever mobbning har ökat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Men det finns ljuspunkter — de allra flesta barn och unga mår bra och har en fungerande vardag. Våldsbrott minskar, användningen av rusmedel sjunker och viktiga kunskaper såsom första hjälpen förbättras.

Arvoisa rouva puhemies! Kiusaamista ei tapahdu pelkästään koulussa vaan myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Kiusaaminen on koulun ja koko yhteiskunnan rikkaruoho, jota on koko ajan kitkettävä ja torjuttava — kitkettävä ja torjuttava.

Kännyköiden käytön valvonnan ja kieltojen lisäämisellä ei itsessään ratkaista itse ongelmaa. Todellinen muutos vaatii myös ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Tämä ei ole sopiva paikka viranomaisten ja eri sielojen välisille valtataisteluille, vaan lapsi ja lapsen hyvinvointi on aina asetettava keskiöön. Jotta oppilaat tuntuivat olonsa turvallisiksi koulussa, heidän on voitava luottaa siihen, että aikuisilla on aikaa, halua ja keinoja reagoida kiusaamiseen. Opettajien rooli on keskeinen: he luovat ryhmään jatkuvuutta ja ovat hyviä ihmistuntijoita.

Ärade talman! Under de senaste åren har vi satsat en hel del förebyggande åtgärder kring till exempel gängbildning och brottslighet och även 12 miljoner för att stärka elevstödet. Vi har också riktat permanent finansiering till ungdomsarbete i skolorna och läroanstalterna. Också i ramplan, som avslutades i går, gjordes ett barn- och ungdomspaket som främjar välmående.

Arvoisa rouva puhemies! Oppilaiden mielenterveysongelmien ja aggressioiden havaitsemiseksi ja hoitamiseksi aikaisessa vaiheessa tarvitaan investointeja. Lapsille ja nuorille on oltava tarjolla helposti saavutettavia mahdollisuuksia puhua ongelmistaan ja pyytää apua. Näitä toimia YK:n lasten oikeuksien komitea myös suosittelee meille.

Föräldrar och vårdnadshavare till barn med psykiska problem ska också erbjudas det stöd de behöver, men frågan är: Hur kan de ha en aktiv och positiv roll i sina barns skolliv och psykiska hälsa och hurudan inverkan har den allt stressigare vardagen i vårt samhälle?

Arvoisa puhemies! Suomen on jatkettava pitkäjänteistä työtään kouluväkivallan ja koulukiusaamisen ehkäisemiseksi. [Puhemies koputtaa] Tämänpäiväinen keskustelu tästä aiheesta koskee ihan meitä kaikkia, koko yhteiskuntaa. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

14.33 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskuntaamme järkyttäneet Viertolan koulun tapahtumat eivät ole enää uutisotsikoissa, mutta uhrit, luokkatoverit, kouluyhteisö ja omaiset kantavat sen kipeitä jälkiä pitkään. Tällä viikolla saimme jälleen muistutuksen koulujen turvallisuusvajeesta, kun 12-vuotias poika puukotti koulussa samanikäistä. Viime syksynä koululaisen kerrottiin raiskanneen koulutoverinsa wc:ssä kesken koulupäivän.

Väkivalta on valunut yhä nuorempiin ikäluokkiin. Nuorten kanssa työskentelevät kertovat kouluissa järjestetyistä tappeluista, takavarikoiduista teräaseista ja nuorten itsetuhoisista ajatuksista. Koulukiusaaminen painottuu ikävuosiin 11—15, jolloin tapahtuu myös murrosikään liittyviä fyysisiä ja sosiaalisia muutoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Minuun otti hiljattain yhteyttä henkilö, joka oli ollut Jokelassa luokassa, jossa ammuskeltiin. Hänellä on ollut pitkäaikaisia ongelmia tapahtuman jälkeen. Onkin syytä tehdä perusteellinen selvitys koulujen turvallisuustilanteesta ja etsiä keinoja, joilla oppilaiden ja opettajien turvallisuus voidaan taata, sekä selvitys siitä, miten koulussa väkivallalle tai vakavalle kiusaamiselle altistuneet lapset ja nuoret ovat toipuneet ja miten kykenisimme heitä paremmin tukemaan.

Toisin kuin monessa länsimaassa, Suomessa alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa vakavistakaan teoista. Heistä tehdään lastensuojeluilmoitus, mutta lastensuojelussa ei ole riittävästi resursseja eikä toimivaltuuksia puuttua lasten ja nuorten rikolliseen ja väkivaltaiseen käytökseen. Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen on kääntynyt nuorten turvattomuudeksi. Huostaanotettujen lasten ja nuorten sijoituspaikoissa lasten liikkumista ei ole enää voitu rajoittaa entiseen tapaan, ja jopa puhelimen käytön rajoittamisesta on tehtävä hallinnollinen päätös. Lapset ja nuoret voivat melko vapaasti poistua sijoituspaikastaan, jolloin he altistuvat päihde- ja väkivaltakäytöksen uhreiksi ja tekijöiksi.

Hallitusohjelman mukaan kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä ja väkivaltatilanteisiin puuttumisessa otetaan käyttöön yhtenäiset toimintamallit. Lisäksi on sitouduttu turvaamaan jokaisen lapsen oikeus turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan. Useita hankkeita onkin käynnistetty, esimerkiksi nuorisorikollisuuden torjuntaohjelma, tiedonvaihdon parantaminen, ja lastensuojelulain kokonaisuudistuksessa on palautettava riittävät mahdollisuudet rajoittaa itseään tai toisia vahingoittavan lapsen liikkumista. Poliisin voimavaroja lisätään, mistä osa tulee suunnata nykyistä kattavampaan koulupoliisitoimintaan... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu] — No niin.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä muistuttaa, että lasten hyvinvoinnin perusta luodaan perheissä. Mikään viranomais- tai palvelujärjestelmä ei lopulta voi korvata perhettä kasvattajana. Jos perhe ei suoriudu tehtävästään, yhteiskunta ei suurillakaan panostuksilla pysty täysin korjaamaan vaurioita. Kotien ja perheiden merkitys tulee tunnistaa, tunnustaa ja sitä arvostaa sekä tukea kaikessa päätöksenteossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

14.37 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme tärkeän asian äärellä tänään. Suomessa noin 40 000 lasta joutuu viikoittain kouluväkivallan uhriksi. Alle 21-vuotiaiden nuorten väkivaltarikollisuus on kasvanut merkittävästi. Alaikäisten tekemiksi epäiltyjen rikosten määrä Suomessa on kolminkertaistunut vuodesta 2015. Suurin kasvu on ollut alle 15-vuotiaiden keskuudessa. Poliitikkojen on tehtävä kaikkensa, jotta nämä luvut saadaan laskuun.

Olen kertonut aiemmin omista kokemuksistani. Tiedän, millaista on jatkuva kiusaamisen kohteena oleminen. Tiedän, kuinka raastavaa on vanhempana kuulla, että oma lapsi ei halua mennä nukkumaan, koska niin tuntuu kestävän kauemmin, ennen kuin aamu tulee ja joutuu taas pakosti menemään kouluun.

Kiusaaminen on aina väkivaltaa, vaikkei se täyttäisi rikoksen tunnusmerkkejä.

Moni lapsi ei ole kouluikänsä mennessä ehtinyt saada kotona yhtäkään halausta tai myönteistä huomiota. Osattomuus tällaisista kokemuksista ei katso postinumeroa eikä paikkakuntaa. Kun yksinäisyys pelottaa ja turhauttaa, lapsi hakee huomiota purkamalla pahaa oloaan muihin. Jos kotona ei perheen kesken ole kunnioitusta, kuuntelemista ja empatiaa, ei lapsi osaa myöskään osoittaa sitä kodin ulkopuolella. Tällaisten lasten vanhempien on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

vaikea... [Virkahenkilöt keskustelevalle] — Vaikea keskittyä, kun te puhutte siinä alhaalla koko ajan. — Jatkan, kun löydän, missä olin. — Kun yksinäisyys pelottaa ja turhauttaa — tämä tulee vähän uudestaan — lapsi hakee huomiota purkamalla pahaa oloaan muihin. Jos kotona ei perheen kesken ole kunnioitusta, kuuntelemista ja empatiaa, ei lapsi osaa myöskään osoittaa sitä kodin ulkopuolella. Tällaisten lasten vanhempien on vaikea uskoa, että oman lapsen käytöksessä on mitään ongelmaa, sillä se muistuttaa heidän omaa käytöstään.

Mikään hallitus ei voi muuttaa sitä, kuinka ihmiset kodeissaan lapsiaan kohtelevat. Silti meidän on käytettävä niitä keinoja, jotka ovat poliitikkojen vallassa tänä päivänä.

Vuonna 2022 esiopetussuunnitelmaan ja peruskoulun opetussuunnitelmaan tehtiin kiusaamisen ehkäisyyn ja kurinpitoon liittyviä muutoksia. Se oli hyvä alku, mutta se ei riittänyt. Ehdotan, että lisäämme tunne- ja kaveritaitojen opetuksen määrää ja sen pakollisuutta opetussuunnitelmassa. Kiusaajien on saatava kovempia rangaistuksia, ja ennen kaikkea kiusattujen mutta myös kiusaajien on saatava parempaa tukea. Ehdotankin, että kouluihin otetaan pelkästään kiusaamiseen keskittyviä henkilöitä. Hänellä voisi olla useampiakin kouluja. Oppisi tuntemaan ongelman paremmin, nyt se on aina eri tahojen käsissä.

Hallitus puhuu mielellään siitä, että se haluaa jättää tuleville sukupolville tasapainoisen valtiontalouden. Minä haluaisin sen lisäksi, että tasapainoisia olisivat nuo tulevien sukupolvien ihmisetkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kiitoksia ryhmäpuheenvuoroista. — Sen jälkeen ministeri Henriksson, viisi minuuttia.

14.41 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Kiitos ensinnäkin tästä tärkeästä keskustelualoitteesta teille kaikille. Kiitoksia kaikista näistä puheenvuoroistanne.

Oppilaiden ja opiskelijoiden turvallisuus, hyvinvointi ja työrauha tulee voida taata kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa jokaisena päivänä. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, eikä kenenkään pidä joutua kokemaan oloaan turvottomaksi koulussa. Väkivaltaan ja kiusaamiseen tulee viipymättä puuttua. Tästä olemme kaikki varmasti samaa mieltä. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että kouluissa on riittävät voimavarat huomata häiriökäyttäytyminen ajoissa ja riittävät keinot puuttua siihen. Lisäksi meidän on vahvistettava lasten ja nuorten luottamusta siihen, että aikuisilla on halua puuttua tilanteisiin.

Värderade talman! Varje dag måste vi kunna garantera elevernas och studerandenas säkerhet, välbefinnande och arbetsro. Den som deltar i undervisningen har rätt till en trygg studiemiljö, och ingen ska behöva känna sig otrygg i skolan. Vi måste ingripa i våld och mobbning direkt när de uppdagas.

Arvoisa puhemies! Meillä oli ja on jo edellisillä hallituskausilla tehty pitkäjänteisesti kehittämistyötä kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseksi. Työtä koulujen työrauhan turvaamiseksi sekä väkivallan ja kiusaamisen ehkäisemiseksi pitää kuitenkin yhä jatkaa ja entisestään tehostaa. Tämän hallituskauden aikana yhtenäistämme olemassa olevia toimintamalleja kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä ja väkivaltatilanteisiin puuttumisessa. Me vahvistamme myös aluehallintovirastojen toimivaltuuksia koulujen laillisuusvalvonnassa. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa on tuettu lisärahoituksella. Myös koulujen turvallisuutta on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

vahvistettu rahoituksella. Kehysriihessä päätimme myös laatia erillisen lapsiin ja nuoriin liittyvän toimenpidepaketin, ja tämän lisäksi hallitus panostaa vielä viisi miljoonaa koulu-kiusaamisen vastaiseen työhön.

Vi måste fortsätta arbetet för att trygga arbetsron i skolorna och förebygga våld och mobbning. Under den här regeringsperioden förenhetligar vi de befintliga verksamhetsmodellerna för förebyggande av våld i skolan och ingripande i våldssituationer. Också skolornas säkerhet har stärkts genom finansiering, och i ramrättsbeslutet regeringen ytterligare att skapa ett separat åtgärds paket för barn och unga och utöver det också en tilläggs satsning på arbetet mot mobbning i skolorna.

Koulujen ja oppilaitosten työrauhan edistämiseksi ei ole kuitenkaan kyse vain oikeudellisista keinoista tai rahoituksesta. Väkivalta ei rajoitu vain kouluun, niin kuin me täällä olemme kuulleet. Sen ehkäiseminen on koko yhteiskunnan asia. Viranomaisien välinen yhteistyö sekä yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on myös erinomaisen tärkeää, niin kuin myös meidän aikuisten rooli, yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa.

Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö on yksi keino lisätä turvallisia aikuisia lasten ja nuorten koulu- ja opiskelupäivään. Sillä voidaan vahvistaa kouluyhteisöä, kaverisuhteita, edistää ryhmäytymistä ja lisätä oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, ja työllä on tutkitusti myös kiusaamista vähentävä vaikutus. Tästä on jo riittävästi tutkimusta. Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävälle nuorisotyölle on ensimmäistä kertaa vakinaistettu rahoitus tällä hallituskaudella.

Koulun yhteisöllisyys ja hyvä ilmapiiri lähtevät luokasta ja koko kouluyhteisöstä. Koulurauhan luomiseen tarvitaan myös myönteisiä ja kannustavia keinoja. Valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin ja on tyytyväisiä elämäänsä, ja meidän tulee päättäjinä, vanhempina ja yhteiskuntana tehdä kaikkemme, että näin olisi jatkossakin. — Kiitoksia, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt voitte varata vastauspuheenvuoron painamalla V-painiketta, minuutin mittaisen, ja koska meillä on aikaa vain noin 45 minuuttia, niin toivon, että se myös sitten pidetään. — Ensimmäisenä painotan ryhmäpuheenvuoron pitäjiä, ja edustaja Sarkomaa aloittaa.

14.46 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli mainio uutinen, että kehysriihessä tehtiin päätös toimenpidepaketista, jolla edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia ja kouluturvallisuutta. Lapsiasiainvaltuutetun ehdottamaan hybridiyksikköön on tulossa rahoitusta koulun nuorisotyöhön, mielenterveystyöhön ja myöskin koulukiusaamiseen, eli nyt panostetaan näihin asioihin.

Kysyisin opetusministeriltä: millaisia toimia tällä viiden miljoonan lisärahalta koulukiusaamisen kitkemiseksi ja ehkäisemiseksi tehdään? Erityisesti toivon toimia, joilla ehkäistään kiusaamista netissä. Siellä se on erityisesti lisääntynyt ja todella suuri uhka lasten ja nuorten hyvinvoinnille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

14.47 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuorovaikutustaidot ovat keskeisin koulurauhaa ylläpitävä tekijä. Taitoja tulee harjoitella etukäteen ennen kuin vuorovaikutuksessa on ongelmia.

Keskustelin eilen opettajaystäväni kanssa. Heillä Lappeenrannassa vuorovaikutustaidot ovat keskeinen avain koulurauhan ja hyvinvoinnin ylläpidossa. Näitä taitoja opiskellaan siellä viikoittain systemaattisesti. Kerran kuukaudessa ei riitä, vaan harjoittelun tulee olla viikoittaista. Laitteiden sijaan kiinnostuksen tulee olla ihmisissä ympärillämme.

Koulussa toki luonnostaankin tulee vuorovaikutustilanteita ja harjoittelua, mutta sen lisäksi tarvitaan systematiikkaa. Empatiaa oppii vain saamalla empatiaa osakseen. On myös tärkeää, että me ymmärretään varhaiskasvatuksen rooli, ja siellä nämä taidot ovat nimenomaan tärkeässä osassa, ihan ensimmäisenä opeteltavana, ja siellä on merkitystä sillä, että aikuisia on tarpeeksi.

Mutta kysyisin, arvoisa ministeri Henriksson: Hallitus päätti juuri erillisestä viiden miljoonan kertaluontoisesta [Puhemies koputtaa] rahoituksesta koulukiusaamisen vastaiseen työhön. Miten tätä rahaa tullaan ohjaamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaiset puheenvuorot. — Seuraavaksi edustaja Haatainen.

14.48 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tässä salissa voimme päättää monella tavalla siitä, että pidämme huolta siitä, että lasten ja nuorten hyvinvointiin myös investoidaan, ja tässä järjestöjen rooli on hyvin keskeinen harrastustoiminnan mahdollistajana, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset keskeisimpinä. Järjestöt tekevät myös paljon työtä sen eteen, että voidaan antaa muunlaisia eväitä, mutta nyt hallitus on kuitenkin leikkaamassa ja jo leikannut aika järeällä kädellä muun muassa etsivästä nuorisotyöstä, työpajatoiminnasta ja nyt sitten sote-järjestöjen avustuksista. Kysyisin nyt ministreiltä: miten käy näiden leikkausten jälkeen esimerkiksi ennaltaehkäisevän työn ja tällaisen matalan kynnyksen tuen järjestämisen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

14.49 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opettajat kokevat tänä päivänä usein olevansa yhä enemmän sosiaalityöntekijöitä kuin varsinaisia opettajia. Tämä kertoo siitä, että voi sanoa, että osa uudistuksista, joita suomalaiseen peruskouluun on tässä menneinä vuosina tehty, ei ole ollut aivan onnistuneita.

Sinänsä se, että koulut antavat osana moniammatillista yhteistyötä tukea niille oppilaille, joilla on haasteita ja jotka sitä tarvitsevat, on aivan oikein, ja tätä toimintaa tuleekin kehittää. Mutta siinä, että opettajat eivät koe pystyvänsä tekemään työtänsä parhaalla mahdollisella tavalla, siis opettamaan, varmasti yksi osatekijä on tämä, että erityisluokista ja erillisistä pienryhmistä, joissa erityistä tukea vaativat oppilaat saavat opetusta ja tukea, on luovuttu liikaa ja liian useissa tapauksissa. Aiotteko te, arvoisa opetusministeri, ja aikooko hallitus nyt edistää erityisluokkien ja pienryhmien lisäämistä ja ottamista uudelleen käyttöön, jotta erityistä tukea tarvitsevat oppilaat saisivat paremmin tukea ja paremmin opetusta kuin mitenkä nykyään tapahtuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

14.50 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut politiikassa jo yli 20 vuotta, ja koko sen ajan nuorten hyvinvoinnin kysymykset ovat olleet julkisessa keskustelussa toissijaisia, sellaisia pistemäisiä hetkiä lukuun ottamatta. Eduskunnassakin olen tehnyt keskustelualoitteen niin viime kaudella kuin tällä kaudella nuorten hyvinvoinnista. Olen todella surullinen, että aiheen tärkeyteen herääminen vaatii tällaisia Viertolan kaltaisia tapahtumia, sillä kyseessä ei ole yksittäisen perheen tai yksittäisen koulun epäonnistuminen, vaan tämä on koko yhteiskunnan haaste. Voisimmeko nyt sopia, että nuorten hyvinvointi on vähintäänkin yhtä tärkeä aihe kuin bensan hinta tai tunnin juna tai eläkkeet, eikä vain keskusteluun, vaan myös kun pohditaan tulevaisuusinvestointeja, näkisimme myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin sellaisena? Syntyisikö parlamentaarinen, pitkäjänteinen rahoitussopu tästäkin, kuten tekoihin investoinneista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saramo.

14.51 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies, puheenvuorosta! Sitä en ollut pyytänyt, mutta mielelläni sen pidän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Mutta ryhmäpuheenvuoro oli.

Aivan, kyllä oli, vähän hitaalla tuossa. — Koetin puheenvuorossani todeta sitä, että kun emme tiedä taustoja esimerkiksi tästä Viertolan tapauksesta, niin se yksittäisten syyllisten asioiden etsiminen on aika hankalaa tältä salilta. Ja kun tässä nyt on nostettu esimerkiksi inklusio moneen kertaan, niin tässä oli keskustelu tämän Viertolan tapahtumien jälkeen, jossa kuulin, että ”kyllä tämä johtuu inklusiosta”, johon sitten totesin, että no itse asiassa täällä Viertolan koulussa juuri on erityisluokat ja pienryhmät, jolloin kuulin, että ”se on kännyköistä kiinni”, ja sanoin, että Viertolan koulussa ei saa kännyköitä pitää ja opettajat kertovat, että se toimii hyvin, eli se ei voi olla siitäkään.

Aina tuntuu, että löytyvät ne syyt, jotka tiedetään jo etukäteen, ja vaikkei niitä tapahtuisikaan, niin tiedetään, että ne aiheuttavat ongelmia. Tiedetään, että koulukiusaamista oli paljon ennen kännyköitä, mutta samaan aikaan me tiedetään, että kännyköiden kautta, somen kautta myös tehdään kiusaamista. Toivoisin, että ei lähdetä hakemaan tämmöisiä helppoja ratkaisuja, koska usein juuri ne liian helpot ratkaisut... [Puhemies koputtaa] Ja haluan muuten todeta, että tässähän kyseessä ei ollut pienryhmä vaan ihan tavallinen luokka, [Puhemies koputtaa] mutta halusin tällä esimerkillä vain todeta, että meillä on pahoinvointia, johon pitää laaja-alaisesti puuttua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

14.53 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Problemet eller utmaningen går att se från många olika synvinklar. Jag ser det som jätteviktigt att se hur viktigt arbete lärarna gör i klassrummen — för som jag konstaterade i gruppanförandet är det oftast de som håller ihop och är kittet i klassen — och att de också är människokännare och känner av det här. Men ändå behöver man olika proffs i skolorna, och till exempel i Österbottens välfärdsområde har vi börjat implementera också att ha psykiatriska sjukskötare i skolorna. Det vill vi satsa på och tror hårt på det. Hobbyerna är naturligtvis jätteviktiga.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Sitten itse kysymykseen. Kysyisin ministereiltä, tai ehkä opetusministeriltä tässä suhteessa, että kun tämä tulevaisuuden koulu -ryhmä on nyt työstänyt tulevaisuuden koulua, niin kuinka tätä haastetta siellä ajatellaan ja mitä tulemia siitä siinä työryhmässä on tulevaa ajatellen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

14.54 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haastattelututkimusten mukaan koululaiset arvostavat koulupoliisin vierailuja kouluihin. Poliisilla on auktoriteettia liikennekasvatus-, huume-, alkoholi-, väkivalta- ja varkausasioissa. He antavat myös laillisuuskasvatusta ja tietoa lapsille, mitkä heidän oikeutensa ovat ja miten kiusaamis- ja väkivaltatilanteissa tulee toimia ja menetellä. Kun poliisien määrää nyt ilahduttavasti lisätään, niin kysyn sisäministeriltä: onko tässä yhteydessä mahdollisuus kehittää ja vahvistaa myös tätä koulupoliisitoimintaa?

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan tässä todeta, että tämä keskustelu on ollut mielestäni erittäin tarpeellinen, ja osaltani haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä. Tässä on noussut erittäin tärkeitä näkökohtia ihan jokaisessa puheenvuorossa esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

14.55 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Saramo oli täysin oikeassa: ei ollut kännyköitä silloin, kun ensimmäisen kerran sain selkääni koulussa, se on varma. Olen koulukiusaamisen kanssa ollut tekemisissä koko ikäni, koska lapseni ovat olleet kaikki kiusattuja, ja ongelmaksi tulee semmoinen koulukiusattu, joka ei kerro. Toinen pojistani ei koskaan halunnut kertoa, että häntä kiusattiin. Toinen kertoi heti, että häntä kiusattiin, ja siihen oli paljon helpompi puuttua silloin, kun se tiedettiin. Mutta usein koulukiusattu ei uskalla kertoa, mitä hänelle tapahtuu koulussa, koska hän pelkää, että hän saa vielä enemmän selkään, jos hän tuo sen asian esille luokassa, ja se on iso ongelma.

Se, mitä olen ehdottanut monta kertaa, on se, että yksi henkilö vastaisi koulukiusaamisesta ja hänellä voisi olla useampia kouluja. Tämä ei ole minun keksimäni, vaan minä olen keskustellut ammattilaisten, Aseman Lasten ja tämäntyyppisten, kanssa, ja silloin hän näkisi sen ongelman niissä kouluissa, joista hän vastaisi. Nyt se ongelma on monta kertaa se, että joskus se on luokanvalvoja, joskus se on joku muu, ja ne eivät [Puhemies: Aika!] uskalla puuttua kunnolla näihin asioihin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän tässä vaiheessa ministeri Rantaselle, joka joutuu kohtapuolin poistumaan, enintään kaksi minuuttia. — Voi puhua siitä istuimelta.

14.57 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin tähän traagiseen Viertolan tapaukseen, joka tietenkin oli uhreille, koulun henkilökunnalle, koululaisille erittäin raskas tilanne — sitä se oli myös viranomaisille, jotka selvisivät tästä tehtävästään aivan erinomaisella tavalla. Olen jäänyt siihen ymmärrykseen, että muun muassa yhteistyö eri viranomaisten kesken sujui siellä hyvin. Mutta todella, tällaiset tilanteet eivät ole helppoja, eivät sen enempää ensihoitajille, poliiseille kuin hätäkeskukselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Ilokseni voin todeta myös sen, että tässä tapauksessa myös heidän jälkipuinnistaan ja heidän henkisestä hyvinvoinnistaan on pidetty viranomaisissa oikein hyvää huolta, ja se on tietenkin hyvä ja tärkeä asia, jotta he jaksavat raskasta työtään myös eteenpäin ja ovat apuna silloin, kun pahin tapahtuu muille.

Mutta aivan lyhyesti tähän väliin totean myös sen, että meidän on pyrittävä tekemään kaikkemme sen eteen, että esimerkiksi huonosti voivien oppilaiden asiat ja lasten ja nuorten asiat, se tieto, kulkevat viranomaiselta toiselle, ja siihen hallitus panostaa tällä hetkellä. Siinä on menossa jo hankkeita, ja tähän tehdään toki kaikkemme.

Sitten totean tässä yhteydessä, että poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen ja lapsiasiainvaltuutettu Elina Pekkarinen kirjoittivat erinomaisen Vieraskynä-kirjoituksen Helsingin Sanomiin, jossa he muistuttivat tämän asian tärkeydestä, että väkivaltaan puututaan ja että me emme kutsu väkivaltaa oireiluksi, jolloinka se aiheuttaa ongelman siinä, että se ikään kuin oikeuttaisi näitä tekoja ja toisaalta on myöskin uhrille erittäin vahingollista. Tämä on varmaan semmoinen asia, mistä meidänkin pitää uskaltaa sanoa, että väkivalta on tahallisia tekoja, joita me emme hyväksy.

Mutta sitten aivan tähän loppuun: liittyen koulupoliisiin tiedän, [Puhemies koputtaa] että tällä hetkellä poliisissa on meneillään ennalta ehkäisevän työn arviointi, mitä sinne kuuluu, mitä sinne ei kuulu, ja varmaan tässä yhteydessä voidaan myöskin katsoa, onko joiltain osin tätä koulupoliisia mahdollista palautella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt erityisesti painotan sivistysvaliokunnan jäsenten osallistumista mutta tokikin aikarajojen puitteissa. — Ja seuraavaksi varapuheenjohtaja sivistysvaliokunnasta, edustaja Koponen.

14.59 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kouluissa tarvitaan rauhaa — rauhaa niin opettajille opettamiseen kuin oppilaille oppimiseen. Paljon pystyy kouluissa tekemään sillä, että käännetään joissain asioissa hieman katsetta taaksepäin.

Puhemies! Kouluissa tulee siis palata perusasioihin: Vahventaa opettajajohtoista opettamista ja kasvattaa opettajan auktoriteettia ihan lainsäädännöllisin keinoin sekä mahdollistaa pienryhmät niitä tarvitseville. Digihömpästä tulee siirtyä digiviisauteen, ja älyttömät älykännykät tulee saada tunneilta pois häiritsemästä. Näihin asioihin hallitus on ohjelman mukaisesti puuttumassa.

Emme voi unohtaa koulun ja kodin yhteistyötä sekä perheiden vastuuta lasten kasvatuksesta. Valtio ei voi hoitaa kaikkea.

Puhemies! Koulukiusaamisen torjuntaan on löydettävä konkreettisiakin keinoja. Hallitus antaa opettajille paremmat keinot puuttua kiusaamiseen, ja kiusatun oikeusturvaa tullaan parantamaan. Lisäksi aluehallintoviranomaisten laillisuusvalvontaa kouluissa vahvistetaan, jotta varmistetaan, että kiusaamiseen aidosti myös puututaan.

Puhemies! Tämä on laaja ja monisyinen ongelma, mihin ei ole olemassa yhtä ratkaisua, millä se hoidetaan. Siksi tarvitsemme useita oikeaan suuntaan [Puhemies koputtaa] vieviä toimenpiteitä, mitkä yhdessä johtavat oikeaan suuntaan.

Puhemies! Työ jatkuu yhdessä kohti parempaa [Puhemies koputtaa] ja kiusaamisvapaa koulua, missä kaikilla on hyvä olla ja missä kaikki voivat oppia ilman pelkoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyrkikää nyt kiinnittämään huomiota tuohon minuuttiin, niin että mahdollisimman moni kerkiää puhua. [Aki Lindén: Ei kaikilta onnistu!] — Edustaja Eloranta.

15.01 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimuksen mukaan 15:stä amerikkalaisesta kouluampujasta 13 oli kokenut yhteisössä torjuntaa, ulossulkemista tai muuta kaltoinkohtelua. Monen motiivina oli ollut, että muut olivat kohdelleet heitä epäreilusti, kaltoin, jättäneet yksin tai sulkeneet heidät kokonaan näkymättömyyteen. Sama tulos löytyy Jokelan tapauksen taustalta.

Puhemies! Ei riitä, että huolehdimme harrastuksista, oppilashuollosta tai mielenterveyspalveluista. Tärkeänä muutoksen avaimena on kasvattaa lapset ja nuoret sellaiseen yhteisöllisyyteen, jossa ei jätetä ketään ulkopuolelle, niin kotona, päiväkodissa, koulussa kuin myöhemmin työyhteisössä, tai muulla tavalla kiusata. Yhteisöstä ulos sulkeminen, ostrakismi, aiheuttaa suurta inhimillistä kipua — kipua ja uhkaa yhteenkuuluvuuden tunteelle, itsetunnon, merkityksellisyydelle. Pitkittyessään se voi saada aikaan eristäytymistä, masentuneisuutta, keinottomuutta, toivottomuutta. Viime kädessä se voi vaikuttaa jopa yhteiseen turvallisuuteemme, sillä yhteisöstä ulossuljettu on erityisen altis jopa radikalisoitumiselle ja ääriteoille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Olipa hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

15.02 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koulukiusaaminen on todella viheliäinen ja vakava ongelma, ja tänä päivänä tosiaan kiusaamista voi tapahtua lähestulkoon joka hetki sosiaalisen median kautta. Vuosi sitten jäin pois opettajan työstä, ja varmasti meistä opettajista jokainen tietää, kuinka vaikeaa kiusaamista on kokonaan kitkeä koulusta pois. Mutta ajattelen myös, että parantaa voidaan, aivan kuten meidän edustajienkin pitää parantaa täällä, tehdä oma osamme lainsäädännön kautta ja myös antaa esimerkkiä.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että lapsella on mielekästä vapaa-ajan tekemistä. Viime vuosina kouluihin on rakennettu keskustan johdolla harrastamisen Suomen mallia, niin että jokaisella lapsella olisi ainakin yksi harrastus. Malli ei ole kuitenkaan vielä valmis, sen omastakin kokemuksesta tiedän. Mutta kysyn, arvoisa hallitus ja ministeri Henriksson: miten aiotte parantaa koulujen harrastustoimintaa niin, että se tavoittaisi mahdollisimman monta koululaista, joilla ei ole ennestään yhtään harrastusta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

15.03 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä keskusteluissa usein korostetaan vanhemman vastuuta, puhutaan hukatusta vanhemmuudesta, sanotaan, että vanhempien vastuuta ei voi ulkoistaa valtiolle. Olen omassa lähipiirissäni nähnyt, kuinka vaikeata on saada apua psyykkisesti oireilevalle ja sairaalle lapselle, ja väitän, että me unohdetaan liian usein ne vanhemmat, jotka tekevät kaikkensa, jotta lapset ja nuoret saisivat apua. Ja voin myös sanoa, että sitä apua on tällä hetkellä hyvin vaikea saada varsinkin esimerkiksi Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. Ei riitä se, että on psykiatrinen lähete. Ei riitä se, että kääntyy vihdoinkin lastensuojelun puoleen ja pyytää apua. Sieltä vastaus voi olla, että teidän perhe voi niin hyvin, että luottakaa siihen, että pärjääte tässä ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

lanteessa, koska meidän pitää priorisoida niitä lapsia ja perheitä, jotka voivat vielä huommin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

15.04 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 70-luvun lapsena tavanomaista oli katsoa mustavalkolähetystä, Pekkaa ja Pätkeä, jonka pelottavin hahmo oli Justiina kaulimen kanssa. Myöhemmin tv sai värit ja kolmannen kanavan, mutta edelleen ohjelmien sisältö lapsen näkökulmasta oli melko maltillista, Pelle Hermannia ja Peukaloisen retkiä.

No, mitä nyt tv ja netti tarjoavat tämän päivän lapselle? Väkivaltaviihdettä verhoutuu myös lastenohjelmien piirrettyihin parhaaseen perheen tv-katselu aikaan, mainospaloina välähtelee milloin minkäkinlaista käsittelemätöntä materiaalia. Tämän lisäksi perheissä on Netflixin kaltaisia palveluita, joiden kautta on tarjolla kaikkea maan ja taivaan välillä. Sitteen on perheitä, joissa lapset ovat saaneet pelikoneet, Pleikkarit, ja käsiinsä K18-materiaalia liian aikaisin. Osassa perheitä lapsen koko lapsuus ja nuoruus saattavat mennä lastenhuoneen pimennossa kuulokkeet korvilla pelin räiskinnän kanssa. Ei ole ihme, jos realiteetin ja fiktion väli hämärtyy.

Mielenterveys kehittyi jo varhaislapsuudessa [Puhemies koputtaa] vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Väkivaltainen käyttäytyminen on aina väärin, ja se täytyy tehdä selväksi lapselle [Puhemies koputtaa] jo pienestä pitäen. Jos vanhemmat jostain syystä eivät kykene hoitamaan [Puhemies: Aika!] kasvatusvastuutaan niin kuin pitäisi, yhteiskunnan tukitoimet täytyy saada avuksi mahdollisimman nopeasti. Tosiasioiden [Puhemies: Aika!] välttäminen ja hyssyttely eivät johda mihinkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

15.06 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähtökohtana on, että jokaiselle lapselle ja nuorelle on pystyttävä tarjoamaan turvallinen koulupolku. Keinoja, joilla tavoitteeseen päästäisiin, ovat muun muassa tunne- ja turvataitojen opetus, pienemät ryhmäkoot, kohtuukokoiset koulut, turvalliset fyysiset oppimisympäristöt, oikeanlainen ja oikea-aikainen oppimisen tuki ja ennen kaikkea kunnollinen ryhmäyttäminen, jolloin jokainen saa kokea olevansa osa ryhmää ja hyväksytty omana itsenään. Oppilaiden yksilöllinen kohtaaminen sekä kodin ja koulun toimiva yhteistyö moniammatillisen yhteistyön lisäksi on olennaista lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi tarvitsisimme valtakunnalliset yhteiset keinot kiusaamiseen puuttumiseen kunta- ja koulukohtaisten ohjeiden sijaan. Kaiken kaikkiaan riittävät, vakaat ja oikein kohdennetut resurssit mahdollistaisivat näiden tavoitteiden pitkäjänteisen edistämisen hankkeiden sijaan.

On syytä muistaa myös, että niin kauan, kun oppilailla on hyvä ja turvallinen olo koulussa, oppimistakin tapahtuu, ja turvallinen koulu kuuluu jokaiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

15.07 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelussa työskennellessä olen hoitanut lasta, joka on loppuelämäkseen vammautunut aikuisen häneen kohdistaman väkivallan seurauksena. Olen lohduttanut alakouluikäistä, jonka poliisi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

hakenut tyhjästä asunnosta, jossa hän on hoitanut vauvaikäistä sisarustaan. Olen vastaanottanut nuoren, joka on tuotu käsi- ja jalkaraudoissa, ja toisaalta olen sytyttänyt kynttilän nuorelle, joka päätyi junan alle.

On todella hyvä, että me puhumme nyt lapsista ja nuorista ja koulusta, mutta on jokin ongelma, kun me pysähdymme puhumaan näistä vasta, kun pahin tapahtuu. On aivan selvää, että kun meillä on pahoinvointia lasten ja nuorten ja perheiden keskuudessa, se valuu myös kouluihin. Se näkyy siellä kouluissa, eikä siksi riitä se, että me mietimme, mitä opettajat voisivat tehdä paremmin.

Olen esittänyt pääministeri Orpolle, voisimmeko me yhdessä yli puoluerajojen puheenjohtajatasolla käydä tästä keskustelua, niin kuin me käymme muistakin turvallisuuskysymyksistä. En ole aivan varma, onko hallituksessa todella ymmärretty, mitä lasten ja nuorten pahoinvointi on, koska te olette itse kauniista puheista huolimatta leikanneet kymmeniä ja satoja miljoonia nimenomaan lapsilta ja nuorilta. Viisi miljoonaa saatika kauniit puheet, jotka rehellisesti tuntuvat epärehellisiltä, eivät silloin paljon lohduta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Hoskonen puhuu.

15.08 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsen paras paikka on koti, isän ja äidin opetus. Lapsi oppii kotonaan sen, että ihmisiä kunnioitetaan, totellaan ja autetaan lähimmäistä.

Meillä on Suomi mennyt sellaiseen asentoon, että kaikenlainen väärä tieto leviää hurjan lailla. Monen lapsen lähin omainen alkaa olla viranomainen. Netistä ja mustasta somemaailmasta opitaan käyttäytymismalli, ja siellä somen mustimmassa maailmassa väkivalta on suurin piirtein kaikkien tuttu työväline, kuten näissä puheenvuoroissa olemme jo kuulleet. Sen takia meidän pitää pitää huoli siitä, että kodeissa menee hyvin ja kunnioitetaan sitä, että koti on lapsen paras turvapaikka. Se ei ole viranomaisen tarjoama turva.

Koulussa pitää saada työrauha aikaan. Kännykät kuuluvat kännykkäparkkiin tai kotiin. Ennen kaikkea, kun pienille lapsille ja nuorille koulussa kyseenalaistetaan jo heidän sukupuolensakin — siellä kaikenlaiset tietäjät käyvät selittämässä, oletko tyttö vai poika vai mikä sinä olet — kyllä tämmöisellä menolla varmasti sekoitetaan ihmisen psyyke kokonaan. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tähän järki löytyy ja pystymme elättämään ja kasvattamaan lapsemme aidosti oikeiksi hyviksi ihmisiksi. [Sofia Virran välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.10 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja nuorten oppimisessa, kasvamisessa ja kehittämisessä sekä kouluissa tulee keskittyä perusasioihin: rutiineihin, läsnäoloon, oppimiseen, sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen [Juho Eerolan välihuuto] ja itsetunnon kartuttamiseen. Väkivaltaista ja vahingoittavaa käyttäytymistä ei tule sallia, eikä sille tule antaa mahdollisuuksia. Suomi tulee pitää turvalisena maana oppia, kasvaa ja kehittyä sekä tehdä työtä ja yrittää. Mobiililaitteita tulee käyttää vain perustellusti ja toimintakulttuuri muuttua sellaiseksi, jossa keskitytään oppijoihin yksilöinä. Huonosta käytöksestä tulee rangaista, ja kiusaaminen otetaan vakavasti koko kouluyhteisössä ja koko maassamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Tämä hallitus vahvistaa koulujen toimivaltuuksia puuttua häiritsevään käyttäytymiseen, ja byrokratiaa sekä pirstaleisuutta karsitaan. Vanhempien roolia tullaan painottamaan. Vanhempien tulee olla vastuullisia ja turvallisia ja laittaa riittäviä rajoja. Lapsen ja nuoren tulee saada tuntee olevansa hyväksytty, rakastettu ja luottamuksen arvoinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

15.11 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhumme paljon tulevaisuuden taidoista, ja itse näkisin, että ehkä se keskeisin taito, mitä tulevaisuudessa meidän lapset ja nuoret tarvitsevat, on tunne- ja vuorovaikutustaidot. Niitä taitoja tulisi vahvistaa aina sieltä varhaiskasvatuksesta lähtien. Mutta on täysin totta, että suomalainen yhteiskunta tarvitsee enemmän välittämistä. Meidän täytyy palauttaa välittämisen kun-
nialpalautus

Mutta, arvoisa puhemies, välittämistä on myöskin se, että meillä on tarpeeksi paljon resursseja, koska sillä rahallahan nimenomaan saadaan niitä nuorisotyöntekijöitä, lastensuojelutyöntekijöitä, kuraattoreita sekä opettajia, ja siinä, arvoisa ministeri, meillä päättäjillä on suuri vastuu. Me voimme kuunnella, mutta me voimme myös päättää sellaisia päätöksiä, joilla meidän lapsilla ja nuorilla tulevaisuudessa on paremmat mahdollisuudet, on enemmän tulevaisuudenuskoa. Tässäkin mielessä valitettavasti kehysriihen päätökset eilen olivat suuri pettymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen.

15.12 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun pimeys on synkistä synkin ja valoa sydän ei näe, / silloin muista, ett' jokainen valoa kaipaava / ja mieli pelkääkin pimeää. / Ihminen tarvitsee toista / oppiakseen olla ihminen. / Ei viha, katkeruus kaipuuta poista. / Olisipa joku jokaiselle nimeltään rakas, / se tärkein ihminen.

Me olemme elämän peilejä toinen toisillemme, ja minä sanon nyt teille, rakkaat kollegat, että se peili tässä maassa on rikki. Sen vuoksi me tarvitsisimme sen mielen tasapainon ohjelman, minkä edustajakollega Harkimo täällä ansiokkaasti esille nosti. Sen vuoksi minä esittäisin rakkaudella haasteen sinulle, suurimman eduskuntapuolueen ryhmäpuheenjohtaja Matias Marttinen, että me yhdessä ryhtyisimme miettimään sitä isompaa kuvaa mielen-terveydessä. Me pantiin viime vuonna yli 11 miljardia euroa rahaa jälkihoitoon. Miettikää kollegat, miettikää media — siitä ei kirjoita kukaan: 11 miljardia euroa tässä maassa mielen-terveyden hyvinvoinnin korjaamiseen. [Puhemies koputtaa] Mitä me tehtäisiin ennalta-ehkäisyssä sillä rahalla? Me korjattaisiin paljon asioita, mutta se pitää tehdä yhdessä. Toivon, Matias, [Puhemies koputtaa] että otat rakkauden käden vastaan ja lähdetään tekemään tätä työtä. [Matias Marttinen nyökyttelee]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja seuraavaksi edustaja Talvitie.

15.14 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä keskustelu. Me tarvitsemme tosiaan enemmän välittämistä ja myöskin niihin syihin puuttumista, emme pelkästään niiden seurauksien hoitamista. Ennaltaehkäisyllä on siinä iso merkitys, ja on meidän kaikkien yhteinen asia, että erityisesti lasten ja nuorten arki on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

turvallista. Sen on syytä olla turvallista niin koulussa, kotona, arkena, liikenteessä kuin harastusmahdollisuuksissa.

Yksi asia, minkä moni lapsi ja nuori sanoo, jos puhutaan koulurauhasta ja kiusaamisesta, on se, että siihen on aidosti, oikeasti tärkeää puuttua. Kasvatuskeskustelut eivät riitä, vaan on oltava tunne siitä, että tähän puututaan ja kerrotaan, että tämä on väärin ja näin ei voi tehdä. Mutta se haastaa, että osa kiusaamisesta tapahtuu somessa. Meitä aikuisia on siellä aika vähän niissä tilanteissa, joissa sitä kiusaamista ja syrjimistä ja yksinäisyyttä ruokitaan, ja sitä kautta on erityisen haastavaa [Puhemies koputtaa] myöskin siihen kiusaamiseen puuttua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Tuppurainen.

15.15 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä keskustelusta on syytä olla kiitollinen. Minusta on arvostettava asia, että eduskuntaryhmät yhdessä pystyivät sopimaan tästä aloitteesta tämän keskustelun käymiseksi. Tämä asia on mitä suurimmassa määrin meidän kaikkien yhteinen asia. Se on musertava ajatus, että lapsi, nuori pelkää mennä kouluun. Turvallisuus pitää palauttaa, ja siihen tarvitaan meitä kaikkia.

Koulujen yllä on paljon uusia huolia: koronan varjo tuntuu edelleen, somehäirintä uutena ilmiönä ja kotien ongelmat, mitkä eivät ole mikään uusi asia. Ja vaikka varallisuus ei sinänsä vaikuta kiusaamiseen tai osallisuuteen, niin kyllä eriarvoisuus on tekijä, joka voi sitä ruokkia, ja olen huolissani lisääntyvästä lapsiperheköyhyydestä. SOSTEn arvioiden mukaan jopa 17 000 lasta tänä vuonna putoaa alle köyhyysrajan, ja tämä on suuri huolenaihe. Arvoisa opetusministeri Henriksson, haluaisin kysyä teiltä: Ollaanko kouluissa valmiita kohtaamaan kasvava köyhien lasten määrä? Miten tähän on kouluissa valmistauduttu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

15.16 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on vaikea kuivin silmin olla, kun edustaja Kyllönenkin lukee niin koskettavia runoja. Se on kyllä ihan totta, että jokaisella lapsella ja nuorella, joka menee kouluun, tulisi olla semmoinen kokemus, että juuri sinua on täällä tänään odotettu.

Mielenterveysongelmat koskettavat suoraan jopa kolmasosaa nuorista, eli kyseessä on hälyttävä väestötason ongelma. Jos tämä pahenee, niin tähän johtaa siihen, että me täällä kohta terapoimme toinen toistamme, joka toinen, eli tämä täytyy saada pysähtymään.

Meillä oli täällä Nuorten parlamentti, ja keskustelin opettajien kanssa, onko heillä joitakin keinoja, mitä voitaisiin antaa, jotta koulurauha olisi paremmalla tolalla. Siellä eräs opettaja otti esille sen, että pitää olla hirveän iso, joku vahva epäily, että semmoinen kynnys on aika korkea, että pääsee tutkimaan niitä lasten ja nuorten reppuja ja taskuja ja muita. Ei huvin vuoksi saisi mennä tutkimaan — eihän kukaan opettaja nyt huvin vuoksi mene tutkimaan yhtään mitään. Jotenkin tällainen pitäisi saada, että jos opettajasta tuntuu siltä, että pitää nyt katsoa, olisiko siellä vaikka vapea tai teräasetta tai jotain muuta, niin siinä ei olisi mitään kynnystä, jos opettajasta tuntuu tältä. [Puhemies koputtaa]

Ja toinen: Arvoisalta ministeriltä voisin vielä kysyä tästä hybridikeskuksesta. [Puhemies koputtaa] Tämä kuulostaa yhdenlaiselta ratkaisulta, niin että jos sitä voisi vähän lisää avata. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

15.18 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt puhumme lasten ja nuorten turvallisuudesta ja koulurauhasta, haluan kuitenkin vielä korostaa digitaalisen väkivallan ja somekiusaamisen ehkäisemistä. Some nimittäin tarjoaa ihan uudenlaisia lukemattomia eri tapoja kiusata, häiritä ja uhkailla, kuten monet täälläkin tietävät, ja kännykät ja some ovat jatkuvasti läsnä myös siellä koulujen arjessa. Monet oppilaat ja huoltajat toivovat siksi kouluihin oppimisrauhaa, johon kuuluisi jonkintasoinen kännykkäkielto. Eihän tämä yksin kaikkea ratkaise, tietenkään, mutta opettajat kuitenkin usein kokevat, että kännyköiden ja muiden digilaitteiden käyttöön on vaikeaa puuttua. Tälläkin hetkellä kouluilla on jo mahdollisuus kieltää digilaitteiden häiritsevä käyttö opetuksen ajaksi koulun järjestyssäännöissä. Tähän olisi tärkeää nyt Opetushallitukselta saada valtakunnalliset laajat ohjeet, ja jos sieltä ei niitä tule, niin hallituksen pitäisi toimia mahdollisimman pian. Väkipalsta, kiusaaminen ja häirintä ovat yksinkertaisesti kaikki väärin, [Puhemies koputtaa] ja niille täytyy olla nollatoleranssi tässä yhteiskunnassa riippumatta siitä, [Puhemies koputtaa] tapahtuvatko ne somemaailmassa vai sitten livenä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Poutala.

15.19 **Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että aina täysistunnot voisivat olla tämmöisiä, missä kokee kunnioituksen ja lämmön ihan oikeasti. Erityiskiitos edustaja Kyllöselle koskettavasta puheesta.

Turvallinen kouluympäristö on jokaisen lapsen oikeus, ei etuoikeus. Se luo perustan, jossa oppiminen voi kukoistaa ja jossa jokainen lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi. Tärkeä osa tätä turvallisuutta on kiusaamisen ehkäiseminen.

Kiusaaminen on haaste, joka voi vahingoittaa lapsen itsetuntoa ja hyvinvointia syvästi. Sen torjumiseksi tarvitsemme yhteistyötä opettajien, vanhempien, oppilaiden ja viranomaisten välillä. Jokaisella aikuisella on vastuu toimia esimerkkinä ja puuttua kiusaamistapauksiin välittömästi ja tehokkaasti. Meidän on opetettava lapsille empatiaa ja kunnioitusta toisiaan kohtaan jo varhain. Vanhempien olisi hyvä rajoittaa lasten kännykän käyttöä, ja tämän lisäksi koulutunneilla kännykkä voisi hyvinkin jäädä luokan ulkopuolelle.

Meidän tehtävämme on varmistaa, että koulu on paikka, jossa jokainen lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi ja tervetulleeksi — jossa he voivat kasvaa, oppia ja kehittyä pelkämättä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Malm.

15.20 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos omasta puolestanikin tästä keskustelusta ja erityiskiitos edustaja Kyllöselle hyvästä puheenvuorosta. Kun itsekin mietin tätä teemaa sieltä ennaltaehkäisyn kautta, niin ajattelen niin, että kyllä meidän tässä salissa täytyy pystyä myös parempaan. Meillä on paljon toimia ja hyviä toimia tässä valtakunnassa, erilaisia erilaisissa kunnissa. Esimerkiksi Etelä-Karjalan malli on oikein hyvä ja toimiva, mutta se ei itsessään kuitenkaan ennaltaehkäise kouluväkivaltaa tai koulukiusaamista. Sen takia näihin toimiin paneutuminen on se seuraava askel.

Meillä Imatralla on ollut hyvinvointineuvola, joka on muotoutunut nyt siihen malliin, että meillä on psyykkarit kouluissa. Niillä laskelmilla, mitä aikanaan hyvinvointineuvolan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

osalta tuotettiin, kun palvelua ruvettiin tuottamaan, kunta säästi rahaa siinä, että palkattiin kuusi ihmistä ja he auttoivat perheitä ja lapsia. Se ei ollut suinkaan menoerä, vaan silkkää säästöä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Heinonen.

15.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän on tehtävä yhdessä enemmän arjessa, kaduilla, mutta myös kouluissa. Niiden pitää olla turvalisia kaikille: lapsille, nuorille, mutta myös aikuisille. Kyllä itse kunkin on varmasti otettava peili käteen myös vanhempina ja katsottava, mitä voisın tehdä enemmän tai paremmin. Tämä on minun mielestäni meidän koko yhteiskunnan yhteinen tehtävä.

Pelkästään tämä ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan myös hieman kovempiakin keinoja, ja kiitos siitä, että lastensuojelun erityisyksiköt, järjestelmä välinpatoajille, on nyt menossa toteutukseen — sellaistaakin apua jossain vaiheessa lapset tarvitsevat. Tai sitten se, että hallitus on päättänyt toteuttaa terapiatakuun nuorille, on erittäin odotettu uudistus. Mutta myös pienempiä toimenpiteitä tarvitaan. Edustaja Ohisalo nosti esille tämän kännykkäkiellon, asian, joka on esimerkiksi meillä myös hallitusohjelmassa. Kysyisin opetusministeri Henrikssonilta: Minkälaisella aikataululla tämä on tarkoitus tuoda? Saadaanko se voimaan jo ensi syksynä, kun uusi lukukausi alkaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

15.23 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin tärkeä huomio kännyköihin liittyen: Täytyy sanoa, että tekevät lapset ovat muuttuneet entistä passiivisemmiksi — no, niin olemme kyllä mekin täällä: toinen edustaja puhuu, ja toinen katsoo puhelinta ja pitää sitten puheensa, jonka on aikaisemmin kirjoittanut, ilman että siinä ehkä syntyy semmoista vuorovaikutusta, mikä olisi toivottavaa täällä salissa. Sama näkyy tuolla koulumaailmassa, valitettavasti.

Mutta yksi asia, josta entisenä opettajana ja opettajankouluttajana olen huolissani, on tuo meidän opettajankoulutus. Sieltä kaikuva viestit sanovat, että opettajankoulutus on kriisissä. Yhtä lailla kuin me puhumme kouluista, perusopetuksesta ja lapsista ja nuorista ja heidän tarpeistaan, meidän täytyisi muistaa myös, mitä opettajankouluttajat tarvitsevat ja opettajat, jotka tulevaisuudessa ovat tuolla koulumaailmassa. Tarpeet ovat entistä kovempia, ja samaan aikaan myös opettajaopiskelijoiden tuntimääriä on vähennetty, paljon siirrytty etäopetukseen ja työnnetty itsenäistä opiskelua, ja sehän tulee näkymään. Heillä ei ole valmiuksia tehdä opiskelijahuollon, sosiaalitoimen, kuntien, kaupunkien kanssa yhteistyötä, ja he pelkäävät mennä koulumaailmaan, kun he valmistuvat. Mitä tälle aiotaan tehdä, arvoisa ministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Eerola.

15.24 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ovaska nosti erittäin tärkeän aiheen tässä eli tämän opettajien koulutuksen. Nämä haasteet, mitä nytten koulumaailmassa on, ovat todella semmoisia asioita, että koska meidän opettajankoulutus on jäänyt jälkeen, se ei pysty vastaamaan näihin haasteisiin, mitä nykyaika tuottaa tullessaan. Suuret kiitokset edustaja Ovaskalle, kun tämän nostitte esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Itse haluan nostaa esille toisen, uudenlaisen ongelman, joka on tullut esiin ja joka tähän kiusaamiseen ja tietenkin tähän nuorten pahoinvointiin puuttumiseen vaikuttaa, eli uuden hyvinvointialueitten tulon myötä kouluterveydenhoitajat eivät enää pääse lukemaan tai kirjoittamaan sinne Wilmaan, missä tätä tiedonvaihtoa nyt käydään. Tämä hankaloittaa ja tekee jopa täysin mahdottomaksi eri osapuolten välillä sen tiedonvälityksen, jolla sitten pystyttäisiin puuttumaan näihin ongelmiin. Toivonkin, että nytten opetusministeri ottaa tästä asiasta kopin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Kilpi ja sen jälkeen ministereitten vastauksia.

15.25 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mahdutan tähän minuuttiin nyt ne konkreettiset toimenpiteet, joilla kouluväkivaltaan puututaan vaikuttavasti.

Ensinnäkin kouluissa on oltava yhteiset toimintamallit, toimivat toimintamallit. Se on jo tasavertaisuuskysymys: ei voi olla niin, että samassa kaupungissa on kaksi koulua näköyhteyden päässä toisistaan ja toisessa koulussa toimii, toisessa ei. Näin ei voi olla.

Etelä-Karjalan-malli on täällä mainittu. Sen otan minäkin esille vain yhtenä esimerkkinä, mutta se on toimiva toimintamalli. Siinä esimerkiksi uusiutuvuus on tosi pientä, noin prosentin luokkaa, jos sitäkään. Myöskin sitten on oltava joku, joka vastaa toiminnasta, toimintamallien käytöstä, osaamisesta, toiminnan kehittämisestä. Ja sitten on otettava kaikki resurssit käyttöön, esimerkiksi sovittelutoimi on semmoinen, joka on ollut täysin vajaakäytöllä tässä asiassa mutta toimisi joissakin tapauksissa todella hyvin. On vahingonkorvausvelvollisuus, se toimii Ruotsissa ja Norjassa, ja itse asiassa meilläkin lainsäädäntö tämän kyllä sitten mahdollistaa, jos ei koulutuksen järjestäjä ole tehnyt riittäviä toimenpiteitä. Ja sitten poliisi on merkittävä toimija tässä. Ankkuri-toiminnan varaan vannotaan, ja se on sellainen asia, mikä on hyvin erilaista eri paikkakunnilla, [Puhemies koputtaa] ja siinä on myöskin tasavertaisuusongelma.

Hallitusohjelmaan on kirjattu näistä moni asia. Sen takia haluankin kysyä opetusministeriltä, [Puhemies koputtaa] missä vaiheessa me olemme tämän työn kanssa.

Puhemies! Toimenpiteitä saa olla vaikka millä mitalla, [Puhemies koputtaa] mutta yksikään ei toimi, jos ei saada vanhempia mukaan. Ja minä haluan kysyä kaikilta, [Puhemies: Aika!] miten se tehdään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Meri, kaksi minuuttia, ja sen jälkeen sitten vielä loppupuheenvuoro ministeri Henrikssonille. — Haluaako edustaja Marttinen vielä pitää kiitospuheen? Hienoa! [Aki Lindén: Voisi antaa edellisellekin opetusministerille mielellään puheenvuoron!] — Ei ole varattuna, olen pahoillani. — Seuraavaksi edustaja Meri.

15.27 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitospuheen minäkin pidän: täällä oli todella hyviä ja erittäin arvokkaita puheenvuoroja.

Tuossa viimeisessä puheenvuorossa kysyttiin, miten me saamme vanhemmat mukaan. Tämä on nyt se keino: me uskalletaan puhua siitä suoraan. On totta, niin kuin kerroitte, että aina ei saa apua, vaikka vanhempi on tehnyt kaikkensa, eikä täällä ole tarkoitus syyllistää ihmisiä, mutta mitä kuulee tuolta kouluista, niin on olemassa vanhempia, jotka eivät tule

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

tapaamiseen, ei heitä kiinnosta. He eivät tule, ja kyllä heitä voisi tavallansa syyllistääkin ja myös velvoittaa, se olisi semmoinen toive. Ruotsissa on otettu jo koviakin keinoja käyttöön vanhempien vastuuttamiseksi, mutta toivottavasti meidän nyt ei tarvitse kaikkein kovimpia ottaa, vaan jokainen ihminen ymmärtää sen, että minun lapset, minun vastuut, myös minun ilo, hehän ovat rikkaus, mutta minun vastuullani on kasvattaa heistä yhteiskuntakelpoisia ihmisiä.

Lapsiasiavaltuutettu Pekkarinen on viime aikoina ottanut hyvin kantaa, tuonut hyviä ratkaisuja. Yksi on nämä hybridiyksiköt, joita hallitus nyt lähtee pohtimaan ja joihin on ymmärtääkseni tullutkin rahoitusta. Osana tätä kokonaisuutta pitäisi ensi viikolla olla valtioneuvostossa tämä nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemisen ja torjunnan toimenpideohjelma. Vaikka tämä on rikollisuuteen keskittyvä, siellä on semmoisia ehkäisytoimenpiteitä, jotka varmasti ottavat koppia kaikista nuorista. Täältä tulee yli 40 toimenpidettä, se on nyt viimeistelyssä, ja saamme sen pian valmiiksi.

Pekkarinen on ollut tässä mukana siten, että häntä on myös kuultu näistä toimenpiteistä, ja hän tuossa hetki sitten toi viisi ihan keskeistä arjen asiaa, jotka aiheuttavat tällä hetkellä kuormaa ja joiden parantaminen ei kyllä sinänsä kauheasti maksaisi. Nuorten lepo ja palautuminen: juostaan harrastuksissa liikaa eikä ehditä lepäämään riittävästi. Sitten pitäisi olla kuitenkin sitä liikuntaa, kun täällä puhuttiin, ettei aina vain istuttaisi netissä. Sitten pitäisi ruokailla säännöllisesti, kun ne ruokailut unohtuvat. Ja sitten on yksinäisyyttä ja sitä jännittämistä sosiaalisissa tilanteissa. Jokainen meistä varmaan muistaa — en tiedä jokaisesta — että kun ensimmäisen kerran tänne pömpeliin tuli, niin kyllä se paperi vähän siinä tärisi. Tämän tyyppiset asiat saattavat vaikuttaa siihen, että ei kehtaa olla ihmisten kanssa tekemisissä tai muuta. [Puhemies koputtaa]

Nämä olivat semmoisia toimenpiteitä, että puhutaan näistä, puhutaan vanhempien vastuusta ja otetaan vastuuta. Se on yksi keino, eikä siihen tarvita mitään rahaa, [Puhemies: Kiitos!] muuta kuin rohkeasti esille, ja se ei haittaa, [Puhemies koputtaa] vaikka paperi vähän tärisisi, antaa tulla vaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Henriksen, enintään viisi minuuttia.

15.30 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Ensinnäkin kiitoksia oikein hyvästä keskustelusta ja hyvistä ajatuksista — ja lämmin kiitos edustaja Kyllöselle. Onhan se niin, että tässä maailmassa tarvittaisiin enemmän rakautta ja välittämistä. Jos siihen kykenisimme, meillä olisi vähemmän pahoinvointia, ja sehän ei maksaisi mitään. — Maailmahan ei ole sellainen, mutta niin kuin tässä on tuotu esille, jokainen meistä voi tehdä enemmän. Minä luulen, että me jokainen pystymme siihen. Ja totta kai valtiovallalla on myös oma vastuunsa.

Hallitushan panostaa perusopetukseen tällä hallituskaudella 200 miljoonaa euroa lisää, eli tällä hankalassa taloudellisessa tilanteessa, missä me olemme, se on aivan selvää, että perusopetuksesta, varhaiskasvatuksesta ei leikata. Me pidetään huolta siitä, että meillä pysyy myös subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus. Tämä on tärkeä yhdenvertaisuusasia, ja sen takia haluan myös siitä mainita.

Tässä on ollut paljon puhetta nyt erityisluokista ja erityisopetuksesta. Kaikille edustajille tiedoksi, että hallitushan on nyt uudistamassa oppimisen tukea. Tämä kolmiportainen tuki, joka on ollut hallinnollisesti erittäin raskas ja joka ei vastaa siihen tarpeeseen, mitä lap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

silla kouluissa tällä hetkellä on, tullaan nyt uudistamaan. Se uudistetaan niin, että apu saadaan riittävän varhain, matalalla kynnyksellä, ja siinä tulee olemaan myös mahdollisuudet hoitaa ja järjestää pienryhmäopetusta, ja myös erityisluokat voivat tulla kyseeseen, jos on tarvetta. Elikkä tämä uudistus on tarkoitus tuoda tänne eduskuntaan syksyllä ja tarkoitus saattaa voimaan syksystä 2025.

Tässä eilen pidetyssä kehysriihessä ja niissä päätöksissä todella tehtiin päätös siitä, että tämä lastensuojelun hybridimalli otetaan nyt mukaan palettiin. Se työ alkaa oikeastaan nyt, ja se menee ensisijaisesti ministeri Juuson ja STM:n valmisteluun. Myös koulu- ja oppilasnuorisotyölle tulee vähän lisää rahaa ja sitten tärkeään asiaan: matalan kynnyksen chat-palveluihin. Tämän päivän lapset ja nuoret käyttävät myös tässä tarkoituksessa mobiililaitteita sillä tavalla, että se on heille luonteva tie saada apua juuri silloin, kun sitä tarvitaan, ja tähän hallitus nyt panostaa.

Haluan myös mainita sen, että koulukiusaamiseen tulee erillinen viiden miljoonan euron potti. Tässä on kysytty, minkälaisia ajatuksia siitä. No, riihi päättyi eilen. Ajatukset tänään ovat tietysti, että noudatetaan edelleen hallitusohjelmaa. On tarkoitus luoda yhtenäisiä toimintamalleja koulukiusaamisen ehkäisyn osalta. Meidän pitää miettiä nyt viisaasti, miten tämä raha käytetään, elikkä on varmasti syytä miettiä ja pohtia, millä tavalla me saadaan suurin vaikuttavuus siitä ja millä tavalla se voi sitten näkyä meidän koulujen arjessa.

Nuorisotyötä tähän tehdään jo kouluissa, ja yksi pääviestini olisi nyt myös se, että hallitus näillä toimenpiteillä, että panostetaan perusopetukseen, saa kouluun myös enemmän aikuisia. Se on tärkeää, ja sitä kautta me pystymme myös saamaan sekä erityisopettajia että näitä kouluvalmentajia. Näitä on muun muassa täällä Helsingissä, niitä on myös muualla Suomessa. Kouluvalmentajat ovat läsnä juuri silloin välitunneilla, kun sitä aikuista tukea tarvitaan. Siinä on tullut erittäin paljon hyvää palautetta, että nuoret ja lapset ovat olleet siihen hyvin tyytyväisiä.

Mitä kännyköihin tulee, meillä on joka kunnassa mahdollisuus ottaa järjestyssääntöön, niin kuin edustaja Ohisalo tässä myös totesi, kirjaukset siitä, että koulu voi itse päättää, että tunnilla ei käytetä kännykkää. Se on myös kuntapäätäjien asia omissa kunnissaan katsoa, että nämä järjestyssäännöt ovat hyvällä tolalla. Tämän lisäksi hallitus tulee myös tekemään lainsäädäntömuutoksen sillä tavalla, että me varmistetaan, että opettajalla on tulevaisuudessa vielä parempi selkänoja, että hän pystyy käyttämään niitä työvälineitä, mitä hän tarvitsee koulurauhan saamiseksi luokahuoneeseen. Tämä työ on käynnistynyt, [Puhemies koputtaa] ja se hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyn puolella. [Ben Zyskowiec: Tuokaa se tänä keväänä!] — Me tuodaan se niin nopeasti kuin se on mahdollista, kun meillä on muitakin tärkeitä asioita, oppimisen tuki ja paljon muutakin, mitä pitää valmistella. Se tuodaan niin pian kuin mahdollista. — Kehotan jokaista kuntaa tekemään omiin järjestyssääntöihin näitä määräyksiä, mitä tarvitaan, [Puhemies koputtaa] jotta kaikissa kunnissa opettajilla olisi riittävä tuki.

Kiitos erittäin hyvästä keskustelusta. [Ben Zyskowiec:in välihuuto] Muistetaan myös se, että lämmin syli on usein paras mahdollinen apu siihen, kun hätä on suurin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kiitoksia hyvästä ja asiallisesta keskustelusta. Keskustelu toivottavasti jatkuu, ja myöskin toimet, mutta vielä lyhyesti ryhmien yhteisen keskustelualoitteen esittäjä käyttää puheenvuoron. — Edustaja Marttinen, lyhyesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

15.37 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Haluan, hyvät kollegat, kiittää erittäin rakentavasta keskustelusta, minkä me kävimme hyvin tärkeän, vakavan aiheen ympärillä. On hienoa nähdä, miten hyvin eduskuntaryhmien yhteistyö toimii, kun todetaan yhdessä, että me haluamme käydä rakentavan keskustelun ja yhdessä etsiä niitä keinoja, miten nyt tässä tapauksessa kouluturvallisuuden ja koulurauhan osalta päästään eteenpäin. Olkoon tämä myös vahva viesti koteihin, kouluihin ja suomalaisille laajemmin, että me todella kykenemme vahvaan yhteistyöhön ja yhteistä tahtoa tämän tilanteen ratkaisemiseksi löytyy.

Tästä on, rouva puhemies, hyvä jatkaa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.